

UN ASPECT INEDIT AL ISTORIEI ORAȘULUI CÂMPULUNG MUSCEL: NOMENCLATORUL STRĂZILOR

CARMEN OPRESCU

Problemă generată de nevoia omului de a se orienta în spațiu, de nevoia de comunicare a membrilor unei comunități trăitoare pe un același teritoriu, problema identificării drumurilor unei așezări umane se rezolva, în mod tradițional, în întreaga Europă medievală, prin fixarea unor repere ce puteau fi legate de gospodărie/proprietăți binecunoscute de toți locuitorii, de funcții economice (izlaz, luncă, crâng, fierăria, moara), de puncte de convergență socială (biserica, cimitirul, cârciuma) de topografia locală (deal, vale, apă, pod) – tipuri de nominalizări păstrate încă în zonele rurale¹.

Oraș ce și-a conservat, până în epoca modernă, modul de viață tradițional, acela de obște rurală, Câmpulungul păstrează asemenea denumiri până la sfârșitul secolului al XIX-lea. Pot fi întâlnite, astfel, nume ce au devenit, practic, din substantiv comun, indicând localnicilor un reper în orientare, substantiv propriu, nume de stradă, încetățenit uneori și după ce fizic și ca importanță economică/socială, reperul a dispărut. De altfel, în chiar documentele de la sfârșitul secolului al XIX-lea, unele din denumirile de acest fel apar când cu majusculă inițială, când sub forma substantivelor comune, chiar dacă sunt precedate de indicația „*strada*” sau „*ulița*”. Este cazul unor străzi ca *Abatoriului*, *calea Vârtejelor*, *calea Pietroasă*, și mai ales a străzilor purtând numele unor biserici. O asemenea origine au și denumirile străzilor: *Crucea de piatră*, *Fântâna Crassan*², *Fântâna Mănăstirei*, *Dulapurilor* (probabil strada unde funcționau „dulapuri” în zile de sărbătoare, sau, poate chiar permanent), *Gruului* (stradă aflată la baza dealului cu același nume colectând circulația de pe ulițele ce coborau de pe deal, de la locuințele orașenilor din acele zone, dar mai ales căile pe care veneau „la târg” muscelenii din satele învecinate Câmpulungului.

Tot ca repere au funcționat și proprietăți/locuințe ale unor familii de o anumită notorietate, unii dintre ei preoți: *Chirca*, *Crețeanu*, *Popa Badea*, *Nanu*, *Urianu*, *Moloiu*, probabil și *Negulici*, *Dobrescilor* (numită și *Dobrescu*), *Rucărenilor*, *Savului* ș.a.

Și în sfârșit, ca reminiscență a vechilor obiceiuri de a fixa repere pentru orientare, dar îmbogățite de o mândrie civică ce dorea să evidențieze efortul colectiv de

¹ Oliver Velescu, *Contribuții la istoria nomenclaturii străzilor din București*, (I) în: Direcția Municipiului București a Arhivelor Naționale, *Anuar al Arhivelor Municipiului București* (prescurtat AAMB), I, 1997, p. 76-86; (II) AAMB, II, 1998, p. 131-143.

² Arhivele Naționale, Direcția Județeană Argeș (prescurtat A.N. D.J.A.), Fondul „Primăria Câmpulung”, dosar 1/1883, f. 108 numele străzii ortografiat: „Fântâna Crasan”.

propășire a orașului prin edificarea sediilor unor instituții importante pentru oraș/județ, au apărut, în ultimii ani ai secolului trecut, imediat după ce clădirile respective au fost inaugurate.

Pentru a marca edificarea localului Școlii primare nr. 1 de băieți apare astfel denumirea *Scolei*, schimbat ulterior în *Jianu*, după numele primului profesor al acesteia. La ridicarea *Hospelului Comunal* (sediul Primăriei orașului) numele a fost schimbat din nou, în *Primăriei*, o temeinică motivație în plus fiind *faptul* că exista deja o stradă a *Primăriei*, la nord de biserica Sf. Nicolae-Popa Savu (denumire încetățenită din cauza vechiului sediu al instituției, aflat peste drum de cel nou, dăruit pentru a se construi pe acel amplasament cazarma pompierilor), stradă pe care pe care *Jianu* o prelungea traversând *Negru Vodă*. La fel apar denumirile străzilor *Gimnaziului*, *Clubului* (este vorba de *clubul* ofițerilor, numit mai târziu Cercul Militar), *Justiției* (strada deschisă la construirea Tribunalului), *Școlii Normale*.

Dovadă a caracterului prevalent reprezentativ al acestor denumiri este faptul că, excepție făcând doar denumirea *Școlii Normale*, toate străzile menționate sunt străzi secundare, care trec doar prin dreptul fațadelor laterale ale construcțiilor menționate, intrările acestora fiind de-a lungul unor străzi importante, al căror nume nu se putea pune problema a fi schimbat.

Analizând modul cum apare nomenclatura străzilor bucureștene în istoriografia modernă dar și în presă, O. Velescu evidențiază amprenta urbană pe care o conferă Bucureștiului denumirile legate de meserii, publicate insistent în ultimele decenii, indicarea căilor de comerț, (*Șoseaua Giurgiului*, ș.a.), cele legate de locul de comerț (*Târgul de Lemne*, *Oborul*), de drumul carelor ce aduceau în oraș anumite produse (*Drumul Găzarului*, *Drumul Sării*) precum și cele care indică naționalitatea locuitorilor unor străzi (ulița *izraeliților*, a *nemților*, a *armenilor*), denumiri ce exprimă caracterul din totdeauna cosmopolit al orașelor.

La Câmpulung, vital târg zonal, denumirea „ulița târgului” și „ulița de din dos a târgului” indica zona afectată schimburilor comerciale. Primele denumiri ale acestor străzi se explică în mod firesc, numele fiind dat de către localnici în primul rând pentru propria lor orientare, chiar dacă era vorba de drumul Brașovului, identic cu cel pe care muscelenii mergeau la târg. Doar *calea Târgoviștei* mai rămânea să indice locul Câmpulungului în rețeaua căilor de comerț din Țara Românească. De altfel, exact pe locul de la intersecția acestor două căi majore a funcționat, timp de secole, o foarte importantă zonă comercială din oraș, consacrată de hotărârea lui Matei Basarab de a fixa chiar aici, la nord-estul incintei mănăstirii, curtea hanului cu prăvălii ce l-a hotărât a fi al mănăstirii sale. Intenția lui este evidentă de vreme ce, în acest scop, conform recentelor cercetări arheologice, el se pare că a demolat zidurile cele demult ruinate, ale vechii case domnești fixând hanul pe acest amplasament, în timp ce casa domnească a mutat-o la sud-vestul bisericii³.

Există, pe de altă parte, căile pe care veneau la târg locuitorii satelor muscelene, străbătând așezările imediat învecinate Câmpulungului: *Calea Albeștilor*, *Calea Bughii*, a *Ocheștilor*, a *Malului*, *calea Bărbușii*, *calea Mărcuș*. Într-o plângere

³ Gheorghe I. Cantacuzino, Ștefan Trâmbaciu, *Rezultatele cercetărilor arheologice efectuate în anul 2000 la ansamblul „Negru Vodă” din Câmpulung*, în: Revista de istorie a Muscelului, Studii și comunicări, VI, Câmpulung Muscel, Ed. Nummus, 2001, p. 43-63.

adresată Primăriei *calea Malului* este descrisă astfel: „*calea ce pleacă de la bis. Sf. Ilie și traversează Gruiu, vârtjele, apa Bughi, mahalalele Bughea de Jos și Malu și pe care comunicație circulează comunele Nucșoara, Corbi, Poienărei, Stănești, Slănic și Berevoești*”⁴

Pentru secolul al XIX-lea, în Câmpulung, nu au fost surprinse nume de străzi indicând meserii, ocupații ale locuitorilor, cu excepția străzii *Fierari*, stradă a țigăniei, respectiv stradă ce indică zona în care au trăit, probabil de mai multe secole, robii-țigani ai mănăstirii rămași pe loc după eliberare, și a străzii *Șubestii* care, de fapt, a luat numele sub care era cunoscută biserica la care conducea, ca multe alte străzi din oraș: *Fundeni, Bradu, Schei, Flămânda*, denumiri ce s-au substituit hramului ce ar fi trebuit, de fapt, să identifice biserica. Este ilustrativ faptul că și după închiderea bisericii *Fundeni*, transformată în muzeu încă de la începutul secolului trecut (de fapt un lapidariu pentru care nu se justifică o funcție de reper în circulația orașului), strada a devenit *str. Muzeul Fundeni*, așa cum după demolarea bisericii Bradu strada a devenit *str. Biserica Bradu*, iar străzile *Sf. Vineri, Sf. Treime* și-au păstrat numele și ele după demolarea bisericilor în primii ani ai secolului al XX-lea. Sunt exemple ce ar trebui să dea de gândit celor care, în ultimii ani, s-au grăbit a reboteza străzile orașelor fără a se gândi asupra consecințelor deciziilor lor, uneori absolut nejustificate: voința și obiceiurile și istoria unei comunități pot fi, de cele mai multe ori, grav afectate.

Este de remarcat faptul că în Câmpulung nu există, ca în alte orașe românești din teritoriile extra-carpătice, o uliță „*domnească*” sau „*boierească*”, sau a naționalităților străine, fapt explicabil desigur prin structura proprietății terenului din vatra orașului, în care s-a respectat, prin tradiție și datorită luptei obștii câmpulungene de a-și păstra privilegiile, dreptul de precumpărare. Câmpulungenii au refuzat întotdeauna să accepte abuzurile prin care teritoriul le-a fost înstrăinat. Există totuși în Câmpulung o stradă denumită cândva *Velișilor Boieri*, de fapt o stradelă, foarte scurtă, care făcea legătura, conform *Tabloului de la 1900*⁵ între străzile *Negru Vodă* și *Râului*, foarte apropiate. Casa natală a „*fraților Golești*” este chiar la intersecția *Lazăr* și *Velișilor Boieri*, conform informației transmise de ultimii descendenți ai familiei Goleșcu⁶, deci numele străzii *Velișilor Boieri* pare a fi provenit dintr-o proprietate a Goleștilor aferentă acestei străzi.

Numele boierilor *Rucăreni* a intrat în nomenclatura străzilor, probabil, ca simplu reper, ca și numele *Moloiu*, sau *Ramiova*, în timp ce *str. Pârgarilor*, mai ales *Piața Judeșilor*⁷ erau un denumiri pline de semnificație pentru Câmpulungeni. O piață a judeșilor/jurământului a fost menționată de C. D. Aricescu în monografia sa – monografie care rămâne o prețioasă imagine asupra acestui oraș, imagine istoricește

⁴ A.N. D.J.A., Fondul „*Primăria Câmpulung*”, dosar 4/1901, f. 96, iul. 1901.

⁵ A.N. D.J.A., Fondul „*Primăria Câmpulung*”, dosar 10/1900-1901, f. 92-96: „*Tablou general de raportul tehnic a stradelor orașului Câmp-Lung, 1900 (sic!)*”. Referirile la acest document se vor face, în cuprinsul acestui studiu, sub indicația „*Tabloul de la 1900*”. Strada Velișilor Boieri nu mai apare pe planul din 1926 (v. nota 20), fiind probabil desființată în conformitate cu noul regulament pentru construcții și alinieri.

⁶ Informația referitoare la casa menționată în text, aflată acum pe strada I.L. Caragiale, ne-a fost confirmată de domnișoara Ileana Goleșcu personal în urmă cu 10 ani. Este vorba despre una dintre fiicele inginerului silvic Vasile Goleșcu, fiul lui Al. Goleșcu-Arăpila. v. și nota.

⁷ La 1900 exista și strada *Pârgarilor*, în aceeași zonă în care Aricescu localizează *Piața judeșilor*, adică în imediata vecinătate a mănăstirii. Ulterior, Piața judeșilor a devenit denumirea „*scurului*” dintre hotelurile *Regal* și *Grădișteanu*, în fața amplasamentului nou al Crucii jurământului.

constituită, așa cum a fost păstrată în memoria tuturor câmpulungenilor pe ale căror povestiri se bazează în cea mai mare măsură patriotul revoluționar, poetul și memorialistul C. D. Aricescu⁸.

Revoluția franceză a produs o mare schimbare în nomenclatura străzilor, introducând sistemul apelativelor onorifice și memoriale. Probabil pentru prima dată în orașele extracarpătice, la București, la 14 august 1843 este conferit, ca omagiu, numele generalului Kiselev aleii-promenadă cunoscută și acum sub același nume, *Șoseaua Kiselev*, în timp ce locul mării adunări de sub dealul Filaretului a fost botezat „*Câmpia Libertății*” în memoria revoluției de la 1848⁹.

Numele onorifice sau memoriale acordate de câmpulungeni străzilor orașului lor nu au fost alese la întâmplare, și foarte rar au fost alese din rațiuni politice (*Piața Brătianu*, devenită ulterior *Piața Regală*), ci au fost legate de personalități sau voievozi pe care ei au ținut să îi evidențieze ca fiind legați de Câmpulung și de istoria lui: legendarul întemeietor al orașului (*Negru Vodă*), ctitorul mănăstirii și doamna lui (*Matei Basarab*, *Elena Doamna*), domnul îngropat la mănăstire (*Nicolae Alexandru*), domnul în timpul căruia s-a ridicat biserica domnească (*Mircea Vodă*), domnul care a înnoit ansamblul mănăstiresc (*Constantin Brâncoveanu*). Au mai fost astfel omagiați: *Frații Golești*, de care mai amintește un rest dintr-o bătrână casă „musceleană” aflată lângă vila Paul, casa în care ei s-au născut¹⁰, *Teodor Aman*, pictorul născut și el aici, ca și generalul de corp de armată *I. Popescu*¹¹, luptător la Mărășești.

Excepțiile sunt puține dar reflectă același respect pentru trecutul neamului care a generat alegerea numelor evocate mai sus: *Decebal*, *Mihai Bravu*, *Cuza Vodă*, *Rahova*, *Călugăreni* ș.a.m.d.

Tot respectul pentru oameni deosebiți ce au rămas în memoria orașului pentru contribuția la propășirea lui, la înfrumusețarea sau îmbogățirea lui, a generat și alegerea numelui profesorului *Jianu*¹², medelnicerului Costache *Urianu* donator al terenului pe care s-a construit localul cel nou al școlii naționale și juristului Anastasie *Urianu*, donator a peste 1000 de volume pentru biblioteca aceleiași școli¹³, a arhitectului Alexandru *Săvulescu*, a familiei *Negulici*, a autorilor primelor monografii, *Aricescu* și preotul *Răufescu*, a primarilor *Petre Zamfirescu* și *Istrate Rizeanu*, a colonelului *Zlatian*, cel căruia i se datorează dificila construire a unui drum spre Grui ce trece pe la intrarea vilelor *Săvulescu* și *Calinderu* și apoi spre vila *Drăghiceanu*.

Încercând să stabilească o cronologie în problema atribuirii de nume străzilor Bucureștene O. Velescu ajunge la concluzia că sunt necesare noi cercetări de arhivă,

⁸ v. C.D. Aricescu, *Scrieri alese*, Ed. Minerva, București, 1982, (Ediție critică).

⁹ Oliver Velescu, *op. cit.*, p. 78.

¹⁰ Această casă a fost indicată drept casă natală a fraților Golești de ultimele descendențe ale familiei ce și-au petrecut viața în oraș, în casa construită de tatăl lor, inginerul V. Golești; v. și: A.N. D.J.A., Fondul „Primăria Câmpulung”, dosar 1/1867, f. 39. Ștefan și Nicolae Golești au fost înscrși, până în 1867, pe listele electorale ale județului Muscel; A.N. D.J.A., Fondul „Primăria Câmpulung”, dosar 1/1883, f. 121, 15/27 ian. 1883 ștergerea din *Listele electorale ale județului Muscel* a decedatului Radu Golești.

¹¹ Vasile Novac, dr. Ștefan Trâmbaciu, *Generali câmpulungeni*, Ed. Cultura, Pitești, 1996, p. 42-58.

¹² A.N. D.J.A., Fondul „Primăria Câmpulung”, dosar 11/1901, f. 22, ian. 1901 se aprobă schimbarea numelui str. Scoalelor în str. *Jianu*, după numele primului profesor al școlii naționale deschise în 1832 în casele domnești de la mănăstire, profesor de mare suflet, evocat de C. Aricescu în memoriile sale. v. și Prof. dr. Gh. Pârnuță și prof. Ion N. Șucu, *Liceul „Dinicu Golești”* ..., p. 8, 9.

¹³ Prof. dr. Gh. Pârnuță și prof. Ion N. Șucu, *Liceul „Dinicu Golești”*, p. 9.

data luată în considerare până acum pentru primele astfel de încercări, respectiv anul 1834 nefiind valabilă de vreme ce, din afirmații cuprinse în documentele studiate până acum, la 1848 „străzile capitalei nu aveau nici un fel de nume cu deosebire” și se foloseau tot sistemele vechi de denotație. Procesul nu poate fi însă întrerupt, el făcând parte din schimbările de comportament generate de modernizarea orașului și din noua mentalitate ce pătrunde și tulbură viața mahalalelor. Precizia, corolar al noii vieți economice este cerută mai ales de instituțiile financiare, pentru bănci acordarea creditului depinzând de localizarea imobilului ipotecat. În fața numeroaselor solicitări de „certificate de număr”, primăria capitalei e nevoită să treacă la o intensă campanie de numerotare a străzilor. Și totuși, pentru cartierele mărginașe, la 1910 încă se mai eliberau certificate amintind de vechile practici medievale¹⁴.

Deși cercetările noastre de arhivă nu au avut drept țintă în mod special nomenclatura străzilor, pe baza documentelor studiate se pot face unele observații și constatări referitoare și la anii în care apar unele din nume de străzi.

Primele denumiri care înlocuiesc vechiul obicei al indicării traseului lor prin utilizarea unuia sau mai multor repere de pe parcursul lor ne-au apărut în anul 1867 când, alături de vechile metode de denotație („ulița de la părintele protopopiu Iacovescu”, „ulița școalei de băieți”, „ulița părintelui protopop Roșianu”¹⁵), apar străzi ce fixează, probabil oficial, apelative mai vechi („strada temniței”, „strada Fierarilor” „ulița Gruului”¹⁶).

Strada *Mircea Vodă* am găsit-o consemnată încă din 1870¹⁷. Paralelă cu, *ulița principală a târgului*¹⁸ (actuala stradă *Negru Vodă*), ea flanca, probabil la vest, șanțul din centrul orașului și ajungea la intrarea Bisericii Domnești, ctitoria doamnei Chiajna, doamna lui *Mircea Ciobanu*. Urmărind indicațiile din *Tabloul de la 1900*, o serie de străzi leagă între ele, direct, străzile *Mircea Vodă* și *Negru Vodă*, printre care și strada *Urianu*. Se indică expres că ea trece pe lângă biserica Domnească, mai precis prin partea de vest a curții bisericii, făcând legătura între *Negru Vodă* și *Matei Basarab*. Dacă ținem seama de faptul că strada *Mircea Vodă* conducea direct locuitorii din sudul orașului la piața Sf. Ilie, deci era un drum intens circulat, putem presupune că și intrarea principală în curtea bisericii poate să se fi aflat ori pe *Urianu* ori chiar pe *Mircea Vodă*. Pe de altă parte, dat fiind că piatra pisaniei bisericii Domnești nu se mai păstrează, s-a formulat și ipoteza că biserica ar fi fost ctitorită de *Mircea Ciobanu* însuși¹⁹ - ceea ce memoria orașului ar fi putut încă reține.

În *Tabloul de la 1900* traseul străzii *Mircea Vodă* este clar descris: „Din str. *Matei Basarab*, casa I. Simionescu, în str. *Scolei*, capătul *Bulevardului*” Singurul loc în care se putea face, atunci, joncțiunea cu strada *Matei Basarab*, la sud de Biserica Domnească, este în fața spitalului, la intersecția străzii *Matei Basarab*, cu str. *Elena*

¹⁴ Oliver Velescu, *op. cit.*, p. 79-81.

¹⁵ A.N. D.J.A., Fondul „Primăria Câmpulung”, dosar 1/1867, f. 155.

¹⁶ Literele inițiale respectă ortografia din document.

¹⁷ A.N. D.J.A., Fondul „Primăria Câmpulung”, dosar 1/1864-1885, f. 77: în 1870 sunt vândute de primărie casele numite ale Cruceresei, din strada *Mircea Vodă* pentru 10.548 lei noi, achiziționate de la dl. Nicolae Rucăreanu în 1869.

¹⁸ A.N. D.J.A., Fondul „Primăria Câmpulung”, dosar 1/1864-1885, fila 264, 1 aug. 1870.

¹⁹ V. Trămbaciu, *Contribuții la istoricul Bisericii Domnești din Câmpulung Muscel*, în: „Argessis”, Studii și comunicări, seria Istorie, tom IX, 2000, p. 159-165.

Doamna, aici aflându-se de fapt casa natală a academicianului Dan Simonescu. Considerăm că de aici începea strada *Matei Basarab*, în prezent fiind împărțită în mai multe tronsoane cu nume diferite. Nu cunoaștem încă cine este cel pentru care s-a schimbat numele celei mai lungi și reprezentative părți din ea în *Mihail C. Vlădescu* și când s-a produs această schimbare. Cert este că pe planul din 1926²⁰ strada este marcată astfel, doar că nu se mai intersectează cu *Matei Basarab* ci pornește din strada *Negru Vodă*, respectiv din piața *Unirii*²¹.

În 1883, alături de strada *Râului* este atestat și numele străzii *Matei Basarab*, în documente care, prin felul în care sunt redactate, indică faptul că strada fusese numită, tradițional, *Gruului* (după numele dealului de pe care colecta fluxuri importante de circulație și din afara orașului și de pe ulițe de mult timp locuite) numele nefiind de mult timp schimbat de vreme ce se simte nevoia menționării atât a numelui vechi cât și a celui nou. Insistăm asupra importanței acestei străzi pentru circulația locală. În *Tabloul* de la 1900 se precizează că pornește „din str. *Negru Vodă* la *Fundeni* (108 m.)“ fiind delimitată pe mai multe tronsoane: „*De la Fundeni la str. Gimnaziului*“ (nu este indicată lungimea), „*De la Gimnaziu la str. Albești*“ (nu este indicată lungimea), „*De la Albeștilor la Săvulescu*“ (184 m), „*De la Săvulescu la Gru*“ (452 m.), „*De la Gru până la culmea Gruului*“ (360 m), „*De pe culmea Gruului la str. Măgurei*“ (250 m). Deși nu este indicată lungimea celor mai mari tronsoane din centrul orașului, ea tot figura în evidențele primăriei ca fiind cea mai lungă stradă a orașului, depășind 1,5 km. Este, cu certitudine, motivul pentru care numele ales este cel al lui *Matei Basarab* chiar dacă strada nu trecea exact pe la intrarea ctitoriei lui, și de ce numele i-a fost fixat înaintea celorlalte străzi ale orașului. De asemenea, traseul excesiv de lung a fost împărțit, încă de la începutul secolului, în mai multe străzi cu denumiri diferite: *Nicolae Alexandru Voievod*²², *Elena Doamna*, *Lascăr Catargiu*, *Calea Albeștilor*.

Denumirea aleasă pentru strada principală a întregului oraș, care ține să fixeze în conștiința tuturor afirmarea originilor legendare ale Câmpulungului, *Negru Vodă*, am întâlnit-o abia în anul 1884²³, dar cu o frecvență și cu o claritate a exprimărilor (fără a induce nici o explicație suplimentară) care ne dă certitudinea că numele fusese deja adoptat de multă vreme.

²⁰ Este vorba de „*Planul orașului Câmpulung lucrat de C. Rădulescu-Codin și Neculae Patraulea*“ din anul 1926, publicat în: C. Rădulescu-Codin, *Câmpulungul Muscelului. Istoric și legendar. Privire asupra trecutului cu hărți, figuri și numeroase vederi. Însoțit de călăuza vizitatorului, celor mai de seamă locuri și monumente istorice din oraș și din împrejurimi*, Câmpulung Muscel, 1925, pagină nenumărată.

²¹ v. și A.N. D.J.A., *Fondul „Primăria Câmpulung”*, dosar 8/1930 f. 223, planul orașului sumar desenat, sc. 1/25000, trimis Ministerului de Interne în oct. 1930 „în vederea încheierii convențiilor speciale între Casa Autonomă a Drumurilor și comunele urbane”.

²² Fără comentarii, ne rezumăm a nota că strada purtând numele domnitorului din tabloul votiv de la Biserica Domnească a Argeșului, str. *Nicolae Alexandru Voievod*, trece, la egală distanță, printre fosta mănăstire catolică (Cloașterul) și biserica de la curtea domnească a Basarabilor, acum biserica mănăstirii *Negru Vodă*.

²³ A.N. D.J.A., *Fondul „Primăria Câmpulung”*, dosar 1/1864-1885: în același an 1884, acte de vânzare către primărie de la: Fotinia, născută Gh. Jugureanu, care vinde case cu loc de la părinți în str. *Negru Vodă* vecine: la Răsărit „cu strada de din dos a târgului”, la nord cu târgul cel vechi de bucate; Sache Nicolau, Diamandi Nicolau și Costache Nicolau, moștenitorii lui Nicolae Nicolau vând prăvăliile din str. *Negru Vodă* vecine: la sud cu capul terasei, „la apus cu șanțul care curge de-a lungul orașului”, la est cu *Negru Vodă*; vândute de asemenea primăriei casele din str. *Negru Vodă* învecinate cu: est cu str. *Râului*, la vest cu str. *Negru Vodă*.

În 1895 sunt atestate străzile: *Calea Mărcuș, Nanu, Rucărenilor, Schei* iar în 1896: *Fundeni, Gimnaziului, Mușat, Primăriei, Scolei, Sf. Vineri, Ștefănescu, Bărăției, Calea Albeștilor, Școalei Normale*. Adăugând numele străzii *Sachelarie*, atestată în 1898, am epuizat lista străzilor nominalizate în documentele de la sfârșitul secolului al XIX-lea studiate de noi.

Înregistrarea și avizarea nomenclatorului de străzi se făcea pe baza unui „*tablou*” (tabel) probabil asemănător celui de la 1900. Menționi despre existența unui asemenea tablou am întâlnit în 1896, când Consiliul Comunal hotărăște întocmirea unui tablou pentru schimbarea denumirilor de străzi care urma a se depune spre avizare cf. art. 95 din Legea Comunală și „*va înlocui tabloul ecsistent (sic!)*”²⁴.

Întinderea mică a Câmpulungului, mai ales față de cea a capitalei²⁵ nu a făcut necesar un regulament special privitor la numerotarea și nomenclatura străzilor, doar obligativitatea fixării unor plăcuțe cu numele străzii și numărul casei este fixată prin „*Regulamentul pentru construcțiuni și alinieri*” redactat de consilierii primăriei sub titlul „*Regulament pentru înfrumusețarea și perfecționarea orașului Câmpu – Lung (sic!)*”²⁶ și publicat în anul 1901²⁷.

Studiile consacrate acestui subiect fiind, pentru restul orașelor românești aproape inexistente, nu am urmărit a face comparații, ci doar a evidenția importanța abordării lui pentru istoria civilizației urbane moderne în teritoriile românești. Pe de altă parte intenția a fost și aceea de a atrage atenția asupra unui aspect al activităților edilitare desfășurate în prezent fără nici un criteriu valoric, fără cunoștința faptului că s-au înlocuit și se continuă a înlocui denumiri pline de semnificație pentru comunități locale ce au provocat, prin cutume sau prin exprimarea directă voinței colective, alegerea anumitor denumiri pentru străzile orașului lor.

Erau nume pe care orașenii le doreau rostite zilnic, întru aducere aminte chiar și numai a moșilor de la care ei le-au preluat. În plus, în condițiile depersonalizării multor străzi ale unor vechi cartiere, din diverse motive (populație transplantată aici de la țară în anii „industrializării socialiste”, blocuri informale, vilele ridicate în prezent în disprețul total al mediului construit cu care ele conviețuiesc), de multe ori doar numele străzii mai poate evoca o tradiție, o istorie, o memorie pentru orașul contemporan.

²⁴ A.N. D.J.A., Fondul „*Primăria Câmpulung*”, dosar 21/1896, f. 67; în același registru cuprinzând copiile proceselor verbale ale ședințelor Consiliului Comunal, semnate autograf de primarul orașului, la f. 163 este menționat avizul pentru „schimbarea” numelor străzilor nou-deschise, fără a fi consemnat și tabelul cu aceste străzi.

²⁵ 1920 aprobat prin Înalt Decret regal „*Regulamentul pentru numerotarea și nomenclatura străzilor din București*” Monitorul Oficial nr. 54, 11 iunie 1920 Oliver Velescu, *op. cit.*, pag. 80.

²⁶ A.N. D.J.A., Fondul „*Primăria Câmpulung*”, dosar 1/1901 f. 70, 71, 72.

²⁷ v. Andrei Căpușan, *Sistematizarea urbană la Câmpulung*, în: Studii și Comunicări, Muzeul Câmpulung, vol. IV, 1987, p. 211-219, despre „*Regulamentul pentru construcții și alinieri*” publicat de primărie în anul 1901.

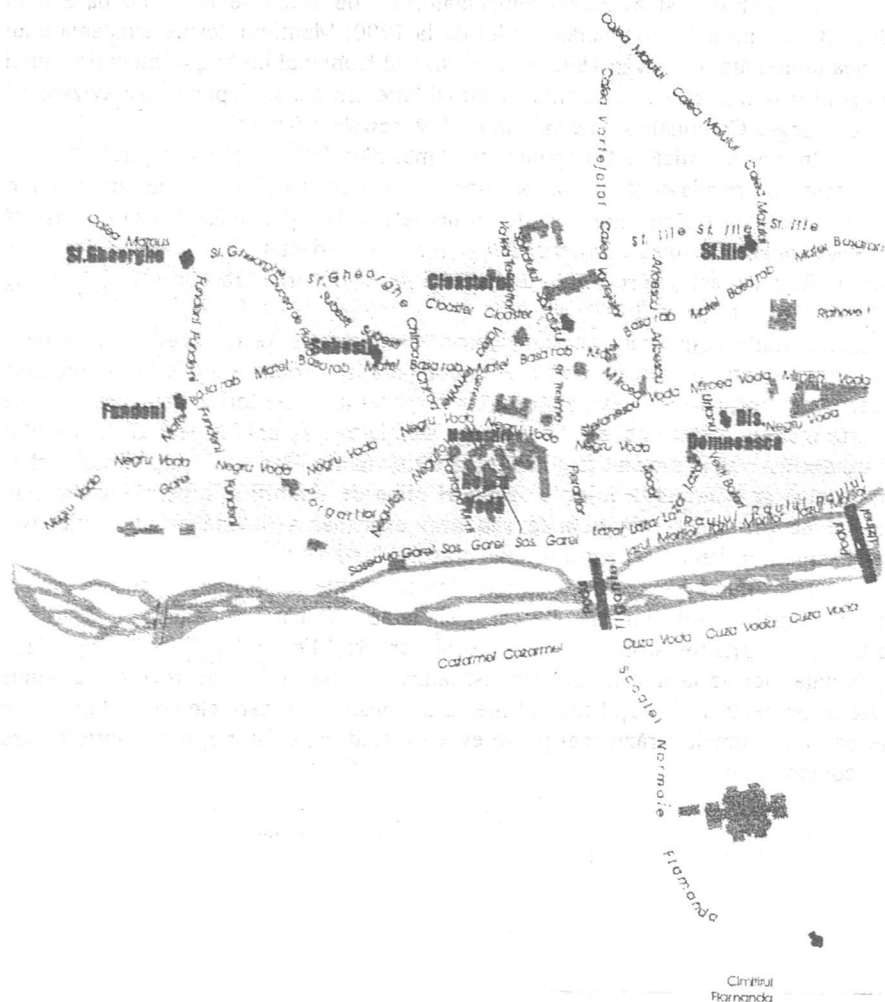
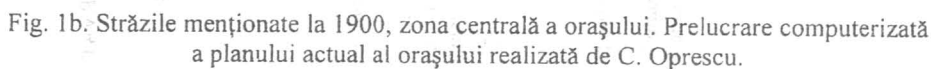

Fig. 1a. Străzile menționate la 1900, zona de sud a orașului. Prelucrare computerizată a planului actual al orașului realizată de C. Opreșcu

DENUMIRI DE STRĂZI CÂMPULUNGENE menționate documentar în perioada 1863-1939

Nr crt	STRADA	A. N. D. J. A.	TABLOUL 1900	PLAN 1926	OBSERVAȚII
1	ABATORIULUI	<i>ante</i> 1900, 1901	din <i>Râului</i> la râu	X	
2	Teodor AMAN			X	nume păstrat și după 1944
3	ANA DOAMNA	1929		X	
4	ARICESCU	1901, 1911, 1934	din <i>Mircea Vodă</i> în <i>Sf. Ilie</i>	X	
5	BĂRĂȚIEI	1896, 1908, 1930, 1936	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Râului</i> și vadu abatoriului	X	
6	BOLINTINEANU	1901, 1911	din <i>Negru Vodă</i> pe lângă grădină, la <i>Matei Basarab</i>	X	
7	Biserica BRADU	1901, 1911	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>	X	
8	CALEA ALBEȘTILOR	1896, 1907	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i> , <i>Săvulescu</i> , la Bughea	X	Ulterior: <i>Constantin Alimănișteanu</i> ¹ , 30 Decembrie
9	Calca BĂRBUȘII	1901, 1906		X	
10	Calca DOBRESCILOR	1900, 1901, 1902	din <i>Matei Basarab</i> spre Grui		1901: <i>Dobrescu</i> ; 1902: o stradelă comunică din <i>Gruului</i> în <i>Dobrescilor</i> pe lângă biserica <i>Sf. Nicolae de Sus</i>
11	Calca DOROBANȚILOR	1912		X	
12	Calca MALULUI		din <i>Matei Basarab</i> , în str. <i>Sf. Ilie</i> , în valea lui <i>Cazan</i> , în sus spre Malu	X	de la <i>Sf. Ilie</i> spre Grui
13	Calca MĂGURII		din <i>Negru Vodă</i> spre apus și Bughea		probabil este <i>Calea Bughii</i> din pl. 1926
14	Calca MĂRCUȘ	1895, 1929		X	probabil, în timp, două drumuri: unul pe malul stâng al <i>Râului Târgului</i> , altul între bisericile <i>Fundeni</i> și <i>Olari</i>
15	Calca NĂMĂEȘTI		de la podul Mare spre Valea Mare și Nămăești		
16	Calca OCHEȘTILOR	1901	din <i>Matei Basarab</i> spre Grui	X	
17	Calca PIETROASĂ		din <i>Negru Vodă</i> în iazul morii și peste râu spre Valea Mare		

¹ cf. Baci, LM, 35.

	STRADA	A. N. D. J. A.	TABLOUL 1900	PLAN 1926	OBSERVAȚII
18	Calea RUMĂNEȘTILOR		din vadul stradei Rucărenilor și hanul Flămânda spre comuna Rumânești		
19	Calea TÂRGOVIȘTEI		din <i>Valea Rumânești</i> spre Mățau	X	
20	Calea TRAIAN	1914		X	
21	Calea VÂRTEJELOR		din <i>Matei Basarab</i> prin dosul spitalului în <i>calea Malului</i>		v. și <i>Sf. Ilie</i>
22	Calea VIȘOIU DIN VALE		din <i>calea Rumâneștilor</i> în șoseaua Națională la <i>Valea Foi</i>		
23	C. TIN BRÂNCOVEANU	1911, 1934		X	
24	BUGHEA, Calea BUGHII	1900, 1908		X	
25	CAZARMEI (?șoseaua)		<i>strada Cazarmei</i> , de la podul mare spre <i>cazarmă</i> și <i>Mărcuș</i>	X	
26	CĂLĂRAȘILOR	1908, 1929	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>	X	
27	CĂLUGĂRENI	1913			pl. 1926 = <i>Dulapuri</i> ; actuala <i>Soldat Goleșcu</i> ² ;
28	CHIRCA	1901	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i> , în <i>Sf. Gheorghe</i>		probabil <i>Maior Giurescu</i> la 1926
29	CLOAȘTER	1901	din str. <i>Spitalului</i> în <i>Valea Temniți</i> , în str. <i>Chirca</i>		probabil <i>Ana Doamna</i> la 1926
30	CLUBULUI		din <i>Mircea Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>		la 1900 se prelungea cu <i>Școalei</i> , despărțite de intersecția cu <i>I.C. Brătianu</i> . <i>Scoalei</i> devine <i>Jianu</i> în 1901, dar după construirea Hospelului devin toate <i>Primăriei</i> , prelungind str. <i>Primăriei</i> aflată între <i>Negru Vodă</i> și <i>Râului</i> .
31	CREȚEANU (CRITEANU?)	1901: din <i>Râului</i> la intersecția <i>Negru Vodă</i> cu <i>Bradului</i>	<i>Criteanu</i> , din <i>Negru Vodă</i> în <i>Râului</i> .		probabil <i>Bradului</i> și <i>Crețeanu</i> vor deveni <i>Lascăr Catargiu</i> , tronsonul dintre <i>Podul Băilor</i> și <i>Matei Basarab</i> , pe pl. 1926
32	CRUCEA DE PIATRĂ	1901, 1911, 1929	din <i>Matei Basarab</i> în <i>Sf. Gheorghe</i>	X	
33	CUZA VODĂ	1911, 1934		X	aprobată în 1895 de Consiliul Județean
34	DECEBAL			X	
35	Drumul Malului		din <i>Valea Rumâneștilor</i> spre <i>Mățau</i>		
36	DULAPURILOR	1901; 1913 = <i>Călugăreni</i>	din <i>Matei Basarab</i> spre <i>Gru</i>	X	pl. 1926 = <i>Dulapuri</i> ; actuala <i>Soldat Șt. Goleșcu</i>

² Baciu

	STRADA	A. N. D. J. A.	TABLOUL 1900	PLAN 1926	OBSERVAȚII
37	ELENA DOAMNA	1911, 1931		X	
38	FIERARI	1867, 1911	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Lazăr</i> la capătul podului mare	X	
39	FÂNTÂNA CRASAN	1901, 1908	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Râului</i>	X	
40	FRAȚII GOLEȘTI	1911		X	
41	FUNDENI	1896, 1911	din raionu Gării peste <i>Negru Vodă</i> pe la biserica Fundeni în str. <i>Matei Basarab</i> și la biserica <i>Sf. Gheorghe</i>	X	pl. 1926 = Muzeul Fundeni
42	GĂRII	1901, 1907	din <i>Negru Vodă</i> la gară		
43	ȘOS. GĂREI	1900; 1901	din str. <i>Lazăr</i> la gară		
44	GIMNAZIULUI	1896	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>		La 1896 <i>Matei Basarab</i> era între <i>Gimnaziului</i> și <i>Albeștilor</i> . Cum <i>Elena Doamna</i> și <i>Sf. Treime</i> existau, probabil <i>Gimnaziului</i> era la sud de <i>Gimnaziu</i> posibil să se fi păstrat denumirea pentru tronsonul ce va fi <i>Lascăr Catargiu</i> , la est de vile și de biserica Schei, în prelungirea străzii <i>Matei Basarab</i> .
45	GRUIULUI	1867, 1883, aug. 1900			probabil "prelungită" în 1907 cu tronsonul ce continuă <i>Bulevardul</i> până la <i>Calea Traian</i> de pe planul din 1926
46	I.C. BRĂTIANU	1901, 1911, 1929	din <i>I.H. Rădulescu</i> în str. <i>Scolei</i>	x	
47	I.H. RĂDULESCU	1901, 1911	din <i>Negru Vodă</i> pe lângă grădină (Grădina Publică nota n) în <i>Matei Basarab</i>	?X	
48	JUSTIȚIEI			X	
49	JIANU	1901-1906			v. <i>Clubului</i>
50	LASCĂR CATARGIU	1911, 1929, 1930, 1934		X	v. și Crețeanu; posibil ca tronsonul de la est de vile și de biserica Schei, în prelungirea străzii <i>Matei Basarab</i> , să fi păstrat o perioadă denumirea <i>Gruului</i> în limbajul orașenilor.
51	LAZĂR	1900, 1907	din str. <i>Negru Vodă</i> la podu mare; de la ea începea șoseaua Gării	X	<i>Fierari</i> era din <i>Negru Vodă</i> în <i>Lazăr</i> ; <i>Socol</i> era din <i>Negru V.</i> în <i>Lazăr</i> (<i>Aman?</i>); <i>Veliților Boieri</i> era din <i>Lazăr</i> în <i>Râului</i> (probabil <i>Rahova</i> din pl. 1926). Deci casa natală a fraților <i>Golești</i> e chiar la intersecția <i>Lazăr-Veliți Boieri</i> deci numele <i>Veliților B.</i> pare fi avut originea într-o proprietate a <i>Goleștilor</i> ; pl. 1926 = <i>Unirii</i> ; probabil actuala <i>stradă I.L. Caragiale</i>

	STRADA	A. N. D. J. A.	TABLOUL 1900	PLAN 1926	OBSERVAȚII
52	MAIOR GIURESCU	1929		X	
53	MATEI BASARAB	1883, 1907	din <i>Negru Vodă</i> la Fundeni, la str. <i>Gimnaziului</i> , la str. <i>Albești</i> , la str. <i>Săvulescu</i> , la Grui, la culmea Gruiului, la str. <i>Măgurei</i>	X	1883, Menționată frecvent sub formularea <i>strada Gruiu (M. Basarab)</i> , sau invers: <i>Matei Basarab (GruiuLui)</i> ; 1907: urma a fi prelungită din dreptul str. <i>Popa Badea</i> până sub <i>Măgura</i>
54	MIHAI BRAVU	1929		X	
55	MIRCEA VODĂ	1870, 1911	din str. <i>Matei Basarab</i> , casa I. Simionescu, str. <i>Scolei</i> , capul <i>Bulevardului</i>	pare a fi <i>N.C. Vlădescu</i> , inclusiv de-a lungul <i>Bulevardului</i> ; 1901: <i>Jianu</i> pornea din <i>Mircea V.</i> din dreptul statuei lui <i>Negru Vodă</i> , 1900, intersecții: <i>Aricescu</i> , <i>Clubului-Scolei</i> , <i>Profesorului</i> (la rondul mare), <i>Rizeanu</i> , Sf. <i>Vineri</i> , Str. <i>Pieții Judeților</i> , <i>Ștefănescu</i> , <i>Urianu</i>	
56	MÂNĂSTIRII	1901	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>		
57	MOLOIU	1901	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i> și <i>Calea Bughea</i> (pe la casa <i>Oncica</i>)		pe planul din 1926: probabil <i>Vulturului</i> e continuată cu <i>Moloiu</i> printre vila <i>Calinderu</i> și biserica <i>Schei</i>
58	MUȘAT	1896, 1901	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Râului</i>	X	
59	MONASTIRI (neidentific)		Din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>		
60	NANU	1895, 1907	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>	?X	1907 se cere redeschiderea ei
61	NEGRU/NICOLAE ALEXANDRU VOEVOD	1911		X	pe pl. 1926 apare și " <i>Negru</i> "
62	NEGRU VODĂ	din 1867 menționată permanent	<i>Calea N. V.</i> de la Raionul din jos la gura străzilor <i>Gării</i> , <i>Fierarilor</i> , <i>Primăriei</i> , <i>Albeștilor</i> , la Școala nr. 3, până la Raionul din sus	X	
63	NEGULICI	1901, 1914	din <i>Negru Vodă</i> în șoseaua <i>Gării</i>	X	intersecție cu: <i>Fântâna Mănăstirei</i>
64	PÂRGARILOR	1901, 1911, 1914	din <i>Negulici</i> la <i>Negru Vodă</i>		
65	PARCUL MIREA	sept. 1911		X	
66	PÂRGARILOR	1901, 1914	din str. <i>Negulici</i> la <i>Negru Vodă</i>		
67	Col. POENARU BORDEA			X	
68	POPA BADEA	1901, 1907, 1911	din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>	X	1907: <i>Albeștilor</i> urma a fi prelungită din dreptul str. <i>Popa Badea</i> până sub <i>Măgura</i>
69	GEN. I. POPESCU	1934		X	
70	PRIMĂRIEI	1896, 1906, 1911	din <i>Negru Vodă</i> la <i>Râului</i>	X	extinsă spre <i>Matei Basarab</i> în 1906, dispărând <i>Clubului</i> și <i>Scoalei-Jianu</i>

	STRADA	A. N. D. J. A.	TABLOUL 1900	PLAN 1926	OBSERVAȚII
71	ROFESORULUI (neident)		Din <i>Mircea V. în Negru V</i> la rondul marc		
72	RAHOVEI	1901, 1911	din Piață la Grădina Publică	X	1900: traversează <i>Sf. Vineri</i>
73	RAMIOVA	1901	din <i>Matei Basarab</i> spre Grui		probabil, la 1901, se intersecta cu <i>Matei Basarab</i> undeva între <i>Malului</i> și <i>Dulapurilor</i>
74	RĂUȚESCU			X	la N de Grădina Publică
75	RÂULUI	1883, 1907	de la vadul morii Vlăsceanu la <i>Urianu, Fântâna Crasan, la Negru</i> <i>Vodă</i>	X	intersecții la 1900: <i>Criteanu, Abatorului, Bărăției,</i> <i>Fântâna Crasan, Veliților Boieri, Savului, Rucărenilor,</i> <i>Primăriei, Mușat</i>
76	RIZEANU (neidentificată)		Din <i>Mircea Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i>		
77	RUCĂRENILOR	1895, 1901: din <i>Negru</i> din <i>Negru Vodă</i> în <i>Matei Basarab</i> <i>Vodă</i> în <i>Râului</i>			intersecții la 1900: <i>Calea Rumâneștilor, Râurilor,</i> <i>Negru Vodă</i>
78	SACHELARIE	1898, 1901, 1929, 1934	strada din fața caselor d-lui Sachelarie (fără nume)-[până în] str. <i>M. Basarab</i>		deschisă între <i>Negru Vodă</i> și <i>M. Basarab</i> , de-a lungul proprietății unde se proiectase palat administrativ și judecătoresc; oct. 1901: recepție definitivă; 1907: strada Brătianu se prelungește până în Sachelarie
79	SAVULUI				
80	SĂVULESCU	1901	din <i>Matei Basarab</i> în <i>Albescilor</i>	X	
81	SCHEI	1895, 1900, pl. 1926: <i>Biserica Schei</i>	din <i>Negru Vodă</i> , prin fața bisericii, în <i>M. Basarab</i> și <i>Moloiu</i> spre <i>cal Bughea</i>	X	nov. 1900: "Proiect de aliniere și pavare a stradei <i>Scheiului</i> în prelungirea ei spre <i>calea Albescilor</i> și legătura cu str. <i>Moloiu</i> pe lg. proprietatea D-lui Doktor Calinderu"
82	SCOLEI, ? <i>Scoalelor</i>	1896, i an. 1901 <i>Scoalelor</i> devine <i>Jianu</i> ;	din <i>Mircea Vodă</i> . în <i>Matei Basarab</i>		v. <i>Clubului, Jianu</i>
83	ȘCOLEI NORMALE	1896 deschiderea; 1900, 1901, 1906	<i>Strada Școlei normale</i> : din <i>șoseaua</i> <i>Rumâneștilor</i> până în str. <i>Flămânda</i> .		mart. 1900: șos. Clâmpulung-Târgoviște; martie 1901: <i>Șoseaua Flămânda</i> ; str. <i>Școlei Normale</i> în 1906
84	SF. GHEORGHE	1900, 1929	de la bis. la str. <i>Chirca</i>	X	
85	SF. ILIE	1907	din <i>Matei Basarab</i> la <i>cal. Vârtejelor</i>		intersecții la 1900: <i>Aricescu, Calea Malului</i>
86	Bis. SF. NICOLAE-NICUȚ	1911		X	
87	SF. TREIME	1901, 1900	din rondul str. <i>Negru Vodă</i> la <i>M.</i> <i>Basarab</i>	X	1906: intersecție <i>Fierari, Negru Vodă, Sf. Treime</i>

STRADA	A. N. D. J. A.	TABLOUL 1900	PLAN 1926	OBSERVAȚII
88 SF. VINERI	1896, 1901, 1911	din <i>Mircea v. în Matei Basarab</i> <i>Rahovei</i>	X	
89 ȘTEFĂNESCU	1896, 1901	din <i>Negru Vodă în Mircea Vodă</i>		1896 (tronson pe <i>Mircea Vodă</i> între str. <i>Ștefănescu</i> și <i>Sf. Vineri</i>), 1901: " <i>profesorului Ștefănescu</i> "
90 ȘUBEȘTI	1901, 1911	din str. <i>Chirca</i> la str. <i>Sf. Gheorghe</i>	X	
91 TUDOR VLADIMIRESCU	1901, 1911		X	între <i>Venus</i> și <i>Fânt. Crasan</i> , paralelă cu ele, din <i>Frații Golești</i> la <i>Brătianu-Negru Vodă</i>
92 ȚIGANILOR	1901			
93 UMBREI			X	
94 UNIREI	1911, 1936		X	v. <i>Lazăr</i>
95 URIANU	1907	din <i>Mircea Vodă în Negru Vodă</i> pe la Biserica Domnească	?X	1900: intersecție cu str. <i>Râului</i> între vadul morii <i>Vlasceanu</i> și str. <i>Fântâna Crasan</i>
96 VALEA TEMNIȚEI	1867 1901, 1907	din <i>Negulici</i> peste <i>Negru Vodă</i> și <i>Matei Basarab</i> în str. <i>Cloșter</i>	X	1867, printre: ulița școalei de băieți, ulița de la părintele. protopopiu Iacovescu, ș.a.m.d.
97 VENUS			X	ulterior Lt. <i>Oncica</i> , informație de la Aurică Smaranda
98 N.C. VLĂDESCU	1929, 1930		X	ante 1929 se intersecta cu <i>Elena Doamna</i> ; la 1930 apare numele <i>Mihail C. Vlădescu. v. Mircea Vodă.</i>
99 VULTURULUI			X	v. <i>Moloiu</i>
100 VELIȚILOR BOIERI	1901	din <i>Lazăr</i> în <i>Râului</i>		v. <i>Lazăr</i>
101 VIȘOIU DE SUS (șosea)		din <i>Negru Vodă</i> , pe la grădina Rucărenilor		
102 Colonel ZLATIAN	1929		X	

v. și Dr. COSTEA, ALIMĂNIȘTEANU, LT. ONCICA, FÂNTÂNA MĂNĂSTIREI, GENERAL EREMIA GRIGORESCU, în continuarea străzii Lascăr Catargiu de la Calea Albeștilor pe planul din 1926